

Savjeti za izradu postera

IZRADILA: doc. art. dr. sc. Sagita Mirjam Sunara (Umjetnička akademija u Splitu, Odsjek za konzervaciju-restauraciju)

Bilješke s mrežnog seminara *How to Create a Successful Poster for the Real and Digital World* održanog 9. lipnja 2020. u organizaciji Međunarodnog instituta za konzerviranje-restauriranje povijesnih i umjetničkih djela (engl. International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works, IIC)¹

Moderator mrežnog seminara:

- Austin Nevin, predsjednik Tehničkog odbora IIC-ova kongresa u Edinburghu (2020.), dopredsjednik IIC-a i pomoćni urednik IIC-ova znanstvenog časopisa *Studies in Conservation*.

Govornici:

- Meghan Monaghan, predsjednica Odbora za studentske postere na IIC-ovim kongresima u Los Angelesu (2016.) i Torinu (2018.) te na predstojećem kongresu u Edinburghu (2020.)
- Alfredo Adolfo Ortega-Ordaz, dobitnik nagrade za najbolji studentski poster na IIC-ovu kongresu u Torinu (2018.)²
- Sharra Grow, urednica IIC-ova glasila *News in Conservation*.

Meghan Monaghan, Kako izraditi istraživački poster

Istraživački/znanstveni poster sažeto predstavlja rezultate istraživanja. To bi u osnovi trebao biti ilustrirani prošireni sažetak.

Kako ga izraditi? Prvi je korak planiranje, drugi prikupljanje elemenata za izradu postera, treći njihovo objedinjavanje, četvrti kritička procjena, a peti priprema za usmenu prezentaciju na konferenciji.

Najprije trebamo proučiti smjernice organizatora konferencije. Potom trebamo razmisliti o tome tko je naša ciljna publika i što bi je moglo zanimati. Je li tema koju ćemo prikazati namijenjena široj publici ili uskom krugu stručnjaka? Što publika već

---

¹ Poveznica na najavu mrežnog seminara: <https://www.iiconservation.org/content/webinar-how-create-successful-poster-real-and-digital-world> (datum pristupa stranici: 29. lipnja 2020.).

² Nagrađeni poster *Effects of a Preparatory Treatment on Debarked Maize Stems, a Constituent Material of Lightweight Sculptures in New Spain* može se vidjeti na poveznici <https://www.xpectraltek.com/noticiaSelect.php?id=195> (datum pristupa stranici: 29. lipnja 2020.).

zna, a na što je treba podsjetiti? Trebamo uzeti u obzir i prostor u kojemu će poster biti izložen, odnosno kakav će biti doživljaj publike. Na IIC-ovim kongresima posterska se sesija obično održava u velikoj dvorani; publika prolazi pokraj postera i „skenira“ ih u potrazi za zanimljivim sadržajem.

Idući je korak odrediti koja je glavna poruka koju želimo poslati, odnosno što je najvažniji zaključak koji želimo podijeliti s kolegama. Naslov postera usko je povezan s tom porukom. Duhoviti i dosjetljivi naslovi mogu privući pozornost publike, ali ako joj nije jasno o čemu poster govori, to će nam se obiti o glavu. Naslov, dakle, treba jasno upućivati na sadržaj postera. Naslov ne bi smio biti dulji od dvije rečenice.

Treba razmisliti i o oblikovanju. Možemo potražiti zanimljive postere i upotrijebiti ih kao nadahnuće. (Na mrežnim stranicama IIC-a dostupni su svi studentski poster i s prethodnih kongresa.) U ovoj bismo fazi već trebali izraditi skicu za poster; trebali bismo odrediti koja će „poglavlja“ poster uključivati i koliko će svako „poglavlje“ zauzimati prostora na posteru.

Nakon faze planiranja slijedi objedinjavanje svih dijelova (teksta, fotografija, slikovnih i grafičkih prikaza... i palete boja). Poster treba uključivati samo podatke koji su povezani s porukom koju želimo poslati. Budući da poster mora biti vizualno upečatljiv i čitljiv, trebamo pomno razmisliti o tome kako vizualno predstaviti svoj rad publici. Hoćemo li upotrijebiti slike, grafikone, tablice? Što će najjasnije predstaviti naše argumente?

Poster ne bi trebao imati više od tisuću riječi (to uključuje sav tekst, dakle i opise slikovnih priloga, bibliografiju itd.). Najprije napravimo skicu osnovne organizacije informacija: odredimo naslove i podnaslove. Kao naslov/podnaslov može se upotrijebiti neka rečenica iz teksta. Glavni su dijelovi postera uvod, istraživanje i zaključak (**slika 1**).

Slika 1. Poster u pravilu sadržava tri dijela: uvod, istraživanje i zaključak. U polju bijele boje ispod svake stavke navedeni su naslovi koji se najčešće susreću na istraživačkim posterima. Izvan bijelog polja, uz lijevi i desni rub slike, navedeni su potpuniji naslovi koji se također mogu upotrijebiti.

Izvor: PPT prezentacija Meghan Monaghan.

U izradi postera treba upotrebljavati fontove koji su čitljivi i dosljedno ih primjenjivati. Nije dobro upotrebljavati više od dva fonta ni više od četiri varijacije pojedinog fonta (veličina, debljina, nakošenost...). Umjesto blokova teksta bolje je imati natuknice ili tablice/grafikone. Time štedimo prostor i olakšavamo promatraču usvajanje informacija.

Kako privući pozornost publike? Jedan je od trikova postavljanje upadljive slike u gornji dio postera, pokraj naslova.

Za sav slikovni materijal koji ćemo uključiti u poster trebamo dobiti dopuštenje za korištenje, a ispod svake slike trebamo navesti informacije o autoru i nositelju autorskih prava.

Kod shematskih i grafičkih prikaza, tablica i sl. vrijedi pravilo: Manje je više! Treba uključiti samo onaj slikovni materijal koji je povezan s porukom koju želimo prenijeti. Naslovi slikovnih priloga trebaju biti lako razumljivi, ali i čitljivi s veće udaljenosti. (Publika uglavnom čita samo opise slikovnih priloga.)

Kod odabira boja za pozadinu i tekst najbolje je upotrijebiti neku nijansu koju smo izvukli iz slikovnog materijala. To radimo s pomoću alata Eyedropper koji je sastavni dio većine računalnih programa. Uz crnu, bijelu i sivu, nije dobro imati više od tri boje na posteru.

Kod grafičkog oblikovanja postera treba pažljivo slijediti smjernice koje je postavio organizator konferencije (dimenzije i orijentacija postera, širina margina, položaj logotipova i QR koda...). Najbolje je poster oblikovati u nekom programu s kojim smo već radili.³ Kako je rečeno, nadahnuće možemo potražiti u drugim posterima.

Kako privući pozornost na glavne poruke koje želimo poslati? Istraživanja zasnovana na praćenju kretanja oka pokazala su da ljudi prije čitaju tekst s lijeve strane, kao i tekst koji je napisan većim fontom. Oko prati uzorak u obliku slova F (**slika 2**), pa bismo oblikovanje trebali tomu prilagoditi (najvažnije informacije treba staviti ondje gdje će se pogled najviše zadržati).

---

³ Najčešće upotrebljavani programi za izradu postera: PowerPoint, Photoshop, Illustrator, InDesign, Scribus (besplatna inačica Illustratora i InDesigna; dostupna na <https://www.scribus.net/>), Microsoft Publisher (za ISSUU) i Canva (besplatan program; dostupan na https://www.canva.com/en_gb/).

Slika 2. Nick Babich, F-Shaped Pattern for Reading Content, dostupno na: <https://uxplanet.org/f-shaped-pattern-for-reading-content-80af79cd3394> (datum pristupa stranici: 29. lipnja 2020.).

Ako želimo nešto istaknuti, možemo to okružiti prazninom. Negativan prostor učinit će element vidljivijim.

Kada smo izradili poster, trebali bismo zamoliti kolegu, profesora/mentora, prijatelja ili člana obitelji da ga pogleda i komentira. Dobro je ispisati poster da vidimo kako izgleda i je li čitljiv. Treba uzeti u obzir da ljudi na konferencijama često fotografiraju poster umjesto da ga čitaju na licu mjesta; poželjno je, dakle, provjeriti jesu li ključne informacije čitljive na fotografiji postera. Druga je mogućnost da na poster stavimo QR kod s pomoću kojega promatrač može pristupiti njegovoj inačici u PDF-u.

Još jedna stvar o kojoj trebamo voditi računa jest osobno predstavljanje postera na konferenciji. Dobro je pripremiti jednu ili dvije rečenice kojima ćemo „uloviti“ pozornost publike. Trebamo se dobro pripremiti za moguća pitanja. Možemo pripremiti i ispisane materijale (uručke) koje ćemo podijeliti zainteresiranoj publici. To ne mora biti cijeli poster, nego najvažniji zaključak, dijagram i sl.

Na konferenciju bismo svakako trebali ponijeti vlastiti pribor za postavljanje postera (pribadače, ljepljivu vrpcu), ali i omotnice i plastične košuljice za materijale/dokumente koje ćemo dijeliti posjetiteljima. Dobro je ponijeti i nešto za ispravljanje pogrešaka koje u zadnjem trenu uočimo na posteru (korektor, flomaster...).

Alfredo Adolfo Ortega-Ordaz, O čemu treba voditi računa pri izradi postera

S izradom postera najbolje je početi tako da objedinimo elemente koje već imamo:

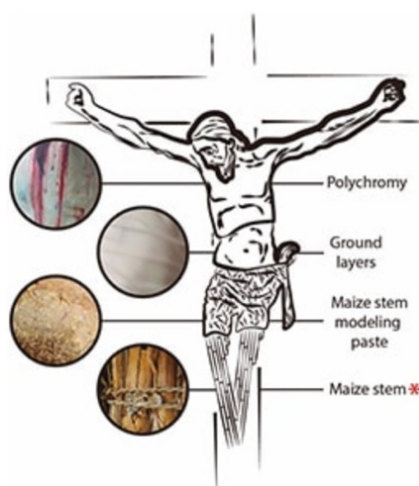
- sažetak koji smo predali tijekom prijave postera (sažetak treba proširiti; tekst bi trebao uključivati uvod, metodologiju, rezultate i zaključke)
- slikovni materijal (fotografije, shematske prikaze, grafikone i sl.)
- smjernice organizatora za izradu postera.

Kada smo pripremili tekst i slikovni materijal, trebamo izraditi skicu postera, vodeći pritom računa o smjernicama koje je zadao organizator (dimenzije i orijentacija postera, dimenzije margina i naslova, položaj logotipova i sl.).

Poster zahtijeva vizualni materijal, a ne opsežno objašnjavanje i opisivanje. Čak i legende pod slikama trebaju biti sažete. Ljude, međutim, zanima metodologija, tj. način na koji se nešto radilo. To se može shematski prikazati, ali i popratiti iscrpnijim tekstnim objašnjenjem.

Slike na posteru trebaju biti logično posložene i pratiti tekst. Sve treba biti dobro organizirano (važno je stvoriti narativ). Informacije trebaju biti izložene tako da publici olakšavaju razumijevanje rada/istraživanja.

Publika cijeni slikovne prikaze koje je autor sâm izradio (**slika 3**). To je dobro rješenje ako nemamo dojmljive fotografije, ako moramo objediniti više fotografija kako bismo nešto objasnili ili ako nemamo odobrenje za uporabu slikovnog materijala. Slikovni prikazi mogu biti jednostavni ili vrlo detaljni.

Slika 3. Shematski prikaz koji je Alfredo Adolfo Ortega-Ordaz izradio za poster s kojim je sudjelovao na IIC-ovu kongresu u Torinu.

COVID-19 primorao nas je da se usmjerimo na mrežne prezentacije, a to nam je pružilo nove mogućnosti. Ne trebamo se ograničiti na tekst i slike; u mrežne postere možemo uključiti snimke s YouTubea, GIF-ove, animacije, poveznice i dr. Audiovizualni materijal publici je atraktivniji. Osim toga, omogućuje nam predstaviti dodatne informacije i doprijeti do šire publike.

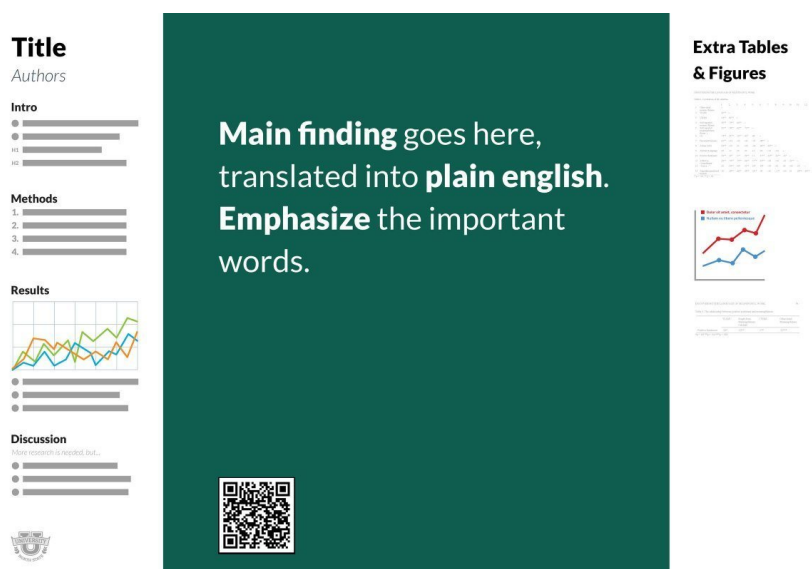
Kreativnost je poželjna, ali poster bi u osnovi trebao biti jednostavan. Ne bi smio biti pretrpan informacijama, a objašnjenja bi trebala biti razumljiva. Ni zaključak ne bi smio biti napisan odveć tehničkim jezikom.

Sharra Grow, *Izrada digitalnoga ili virtualnog postera i nekoliko savjeta o autorskim pravima*

U budućnosti će biti sve više konferencija s virtualnim posterskim sesijama. Razlog nije samo COVID-19, nego i nastojanje da se smanjenjem putovanja ublaže svjetske klimatske promjene.

Mike Morrison osmislio je minimalistički oblikovan poster koji se sastoji od tri dijela (**slika 4**). Središnji dio sadržava jednu ili dvije jednostavne rečenice koje prenose glavnu poruku postera. Ispod njih nalazi se QR kod koji vodi na cjelovit tekst postera. Uz lijevi i desni rub postera nalaze se uža polja (svako od njih obuhvaća 1/4 širine postera). Desno polje ima ulogu „šalabahtera“: ondje stavljamo materijale – natuknice, tablice, slike i dr. – na koje ćemo se pozvati kada o svojem posteru budemo razgovarali s posjetiteljima konferencije. (To znači da bismo za vrijeme posterske sesije trebali stajati s desne strane postera.) Polje s lijeve strane postera rezervirano je za sažetak, odnosno konkretne podatke. Taj je dio namijenjen ljudima koji žele saznati više, ali ne žele s razgovarati s autorom postera niti žele smetati osobi koja s autorom već razgovara.

Morrisonovo oblikovanje uzima u obzir ljude koji žele razgovarati s autorom postera, one koji samo žele pročitati najvažnije zaključke bez upuštanja u razgovor s autorom, kao i one koji poster žele pogledati/proučiti kod kuće.⁴

Slika 4. Morrisonov shematski prikaz postera (polegnuti format). Morrisonovi predlošci za izradu postera (polegnuti i uspravni format) mogu preuzeti na mrežnoj stranici Better Scientific Poster:

<https://osf.io/ef53q/>.

⁴ Video *How to create a better research poster in less time (including templates)*, cjelovita prezentacija Morrisonova oblikovanja, dostupan je na poveznici <https://www.youtube.com/watch?v=1RwJbhcA58> (datum pristupa stranici: 30. lipnja 2020.).

Gužvanje postera u prijevozu velik je problem. Jedno od mogućih rješenja jest ispisivanje postera na tekstil. Takav se poster može presaviti i spremiti, a prije konferencije može ga se ispeglati.

Sve veći broj konferencija uključuje posterske sesije s digitalnim posterima koji se predstavljaju na dodirnim ekranima. Postoje i tvrtke koje nude računalne programe za izradu digitalnih postera, kao i opremu za takve posterske sesije. Digitalni su posteri „zelenije“ rješenje od ispisanih.

Virtualni posteri i virtualne posterske sesije dolaze u puno formata. Najjednostavnije je rješenje stvaranje dokumenta u PDF-u. Poster se, međutim, može izraditi i s pomoću ISSUU-a, platforme za stvaranje digitalnog sadržaja (*News in Conservation* izlazi i u tom formatu).⁵ U takav se poster mogu umetnuti poveznice i videa. Sadržaj se može povećati (engl. *zoom*), što je za postere jako dobro. Još je jedna mogućnost izrada kratke videoprezentacije. Primjerice, poster možemo ispisati, a onda se snimiti kako ga predstavljamo. Ili možemo izraditi prezentaciju (engl. *slideshow*) u stilu one u PowerPointu, pa to snimiti uz dodatak svojega govora.

S obzirom na autorska prava, kod pisanja teksta trebamo voditi računa o tome da smo dobili dopuštenje od svih autora, svih ustanova (sveučilišta, muzeja i sl.) i onih koji su financirali naš rad. Trebamo uključiti i logotipove svih dionika. Ako je tekst koji želimo prikazati na posteru već objavljen, trebamo se obratiti izdavaču.

Osim toga, trebamo dobiti dopuštenja za sav slikovni materijal koji ćemo prikazati na posteru. Ako fotografija prikazuje umjetničko djelo, trebamo uzeti u obzir (i) umjetnika ili onoga tko upravlja njegovom umjetničkom ostavštinom, muzejsku ustanovu ili zbirku u čijem se vlasništvu umjetničko djelo nalazi, fotografa ili vlasnika fotografije i sl. Sve fotografije i ilustracije trebaju biti propisno označene i za svaku treba navesti nositelja autorskih prava. Ako nismo sigurni trebamo li tražiti čije dopuštenje za objavu, ipak je bolje javiti se toj osobi/ustanovi. (Bolje je dobiti više dopuštenja nego manje!) Budući da taj posao zahtijeva dosta vremena, s njim treba što prije početi. Ne manje važno, treba čuvati pismenu potvrdu svih dopuštenja.

Poželjno je da se poster *prije ispisivanja* pošalje na uvid svima koji se u tekstu spominju ili koji su povezani s istraživanjem.

Lektorirala Dunja Vranešević

---

⁵ *News in Conservation* (format ISSUU), dostupno na: https://issuu.com/nic_iiconservation/docs (datum pristupa stranici: 30. lipnja 2020.).